

BIJLAGE 2. GESPREKSPUNTEN VAN DE COMMISSIE M.E.R. EN REACTIE HVC (d.d. 8 mei 2024)

Vooruitlopend op het locatiebezoek heeft de Commissie m.e.r. een aantal gesprekspunten geformuleerd. Hieronder worden de gesprekspunten 1 tot en met 13 van de Commissie m.e.r. vetgedrukt geciteerd. Waar om een reactie van HVC is gevraagd, wordt deze reactie cursief weergegeven. Aan de gemeente, het waterschap of DCMR gerichte gesprekspunten worden niet van een reactie door HVC voorzien. HVC gaat er vanuit en vertrouwt erop dat de aan de gemeente gestelde vragen – namens burgemeester en wethouders én raad – volledig en afdoende worden beantwoord. Mochten er naar aanleiding van de van gemeentezijde gegeven antwoorden nog vragen of onduidelijkheden zijn, dan zijn HVC en haar adviseurs (waaronder de opstellers van het MER) graag bereid om eventuele ontbrekende informatie aan te reiken dan wel daar nader met de Commissie over van gedachten te wisselen.

Geluidnormering en -onderzoek

1. Kan HVC een korte toelichting geven op haar ‘memo normstellingsvarianten’¹ en het geluidsonderzoek bij het MER, waarbij ingegaan wordt op:
 - a. de aangehaalde metingen en de koppeling hiervan aan mogelijke normstelling;

Omwonenden van het windpark maken zich zorgen over het geluid van de windturbines en vrezen vooral dat de stille momenten in het gebied door de ontwikkeling van het windpark verdwijnen. Om aan de zorgen van de omwonenden tegemoet te komen zijn de mogelijkheden onderzocht om het geluid van het windpark op stille momenten te beperken. Hiervoor is onderzoek gedaan naar het heersende omgevingsgeluid. Op basis hiervan is in het MER als mitigerende maatregel voorgesteld het geluid van de dichtst bij de woningen gelegen windturbines, WT4A en WT7, in de nachtperiode tussen 23.00 en 06.00 uur te beperken tot een maximaal bronvermogen van 102 dB(A) bij een wind uit zuidelijke richting. Dat betekent een reductie van 4 dB(A) ten opzichte van het als uitgangspunt gehanteerd maximale bronvermogen van 106,1 dB(A) (worst-case). Deze reductie is gebaseerd op het gemiddelde verschil van 3 à 4 dB(A) in het achtergrondniveau van het omgevingsgeluid bij zuidelijke en noordelijke windcondities. Dat wil zeggen dat het windturbinegeluid in de nachten met relatief weinig omgevingsgeluid wordt gereduceerd. Tussen 06.00 en 07.00 uur wordt het geluid niet gereduceerd. Het omgevingsgeluid is dan door het aantrekkende wegverkeer dermate sterk toegenomen dat er niet meer kan worden gesproken van een rustig deel van de nacht. Effectief wordt het geluid in 35% van alle nachtelijke uren gereduceerd. In de memo normstellingsvarianten (d.d. 27 mei 2023, kenmerk D10060940:4) is hier op uitdrukkelijk verzoek van DCMR van afgeweken, omdat DCMR voor de stille (delen van) nachten de zogenaamde WindNormCurve 35 dB(A) [WNC-35] wilde hanteren. In eerste instantie is toen aangegeven deze alleen voor de woonwijken te hanteren (variant 4). In latere instantie wenste DCMR ook de situatie te onderzoeken dat de WNC-35 curve voor alle gevoelige objecten wordt gehanteerd (variant 5). De WNC-35 curve betreft een grenswaardecurve voor het equivalente geluidniveau L_{Aeq} . Hiervoor is concreet uitgegaan van de grenswaardecurve op basis van het 95 percentiel zoals weergegeven door middel van de zwarte blokjes in afbeelding 5 van de memo ‘Normstellingsvarianten Windpark Brielse Maasdijk’.

- b. de weergegeven L_{Aeq} ²;

Zie de reactie onder a.

¹ Deze memo bevat een voorstel vanuit HVC's positie en verantwoordelijkheid. Onder meer is een analyse gemaakt waarbij het referentieniveau van het omgevingsgeluid als functie van de windrichting een rol speelt, ook zijn er 'projectspecifieke waarden aangehouden', daarnaast is het hoogste L_{Aeq} is berekend (par 8.5.3. MER deel B).

² Voor de situatie waarbij de windturbines maximaal geluid produceren, is het equivalente geluidniveau berekend.

c. het MER tabel 8-3, voor de beoordelingsschaal – tot ++ is de 40 dB-contour Lden gehanteerd, waarom is (ook) niet de 43 en/of 45 dB-contour meegenomen?

In één van de eerste conceptversies van het MER was uitgegaan van 45 dB Lden in plaats van 40 dB Lden. Op uitdrukkelijk verzoek van DCMR is dit gewijzigd in 40 dB Lden. Zoals in het MER is vermeld, blijkt volgens DCMR de 40 dB Lden contour in de praktijk in het Rijnmondgebied een goede indicator voor het gebied waarbinnen omwonenden melden hinder of slaapverstoring te ondervinden vanwege het geluid van windturbines.

d. de 'Aanvullende informatie akoestisch onderzoek Brielse Maasdijk (17 mrt 2023)'. In dit onderzoek bevat tabel 3 dezelfde cumulatieve waarden als tabel 2. Klopt dat?

De laatste kolom van tabel 3 blijkt per abuis niet de juiste waarden weer te geven. Het gezamenlijke geluid in de toekomstige situatie bedraagt in de dagperiode op de punten BR1 (N-O), BR2 (N) en BR3 (N-W) respectievelijk 53, 52 en 52 dB(A). In de avondperiode bedraagt het gezamenlijke geluid (energetische sommatie) op alle drie de punten 51 dB(A). Deze memo richt zich overigens voor De Hartelborgt alleen op de buitenruimte. De geluidbelasting op het gebouw zelf is beschreven in de memo 'Beoordeling geluidbelasting Windpark Brielse Maasdijk op niet-gevoelige objecten' (van 16 december 2022, met referentie UF7SY3NW6SXJ-1408266684-1206:3). Hier zijn in de vergelijkbare tabel 3 wél de juiste waarden vermeld.

2. Kan door de gemeente de daar haar beoogde geluidnormering voor de windturbines en de weg daarnaartoe kort toelichten?³ Hoe kijkt zij aan tegen de voorstellen van HVC? Zijn er randvoorwaarden die de gemeente wil hanteren? Zo ja welke?

-

3. Op welke wijze wil de gemeente in haar beleid vanuit haar eigen verantwoordelijkheid⁴ rekening houden met specifieke objecten, zoals de jeugdgevangenis, de gevangenischool en het dierenasiel?

-

Veiligheidsnormering en -risico's

4. Graag een korte toelichting op de beoogde omgang van HVC met veiligheidsrisico's (bijvoorbeeld bij de jeugdgevangenis en bij transportleidingen en vervoer van gevaarlijke stoffen) en de invulling van de maatregelen 'nader beschermen' en 'adequaat overleg'⁵.

In opdracht van HVC heeft adviesbureau NRG de veiligheidsrisico's onderzocht. Er is een externe veiligheidsanalyse uitgevoerd waarin is getoetst of wordt voldaan aan de geldende eisen ten aanzien van het risico dat windturbines kunnen vormen. Het rapport d.d. 24 mei 2022 van NRG is als bijlage W bijgevoegd bij het MER.

NRG concludeert op pagina 20 van het rapport dat voor alle (beperkt) kwetsbare objecten, wegen en waterwegen wordt voldaan aan de geldende toetsingscriteria. In verband met de ondergrondse buisleidingen heeft de beheerder (Gasunie) aangegeven dat plaatsing van de windturbines past binnen haar beleid. Kort en goed, voor wat betreft de veiligheidsrisico's wordt voldaan aan de geldende eisen.

³ De Commissie heeft begrepen dat dit kader nog niet is vastgesteld door de raad. Hoe kijkt zij aan tegen de voorstellen van HVC? Zijn er randvoorwaarden die de gemeente wil hanteren? Zo ja welke?

⁴ Vanuit een goede ruimtelijke ordening moet sprake zijn van aanvaardbaar woon-, leef- en verblijfklimaat.

⁵ Zie pagina 114 van het MER.

Op pagina 114 van het MER (deel B) worden in Tabel 11-18 'Effectbeoordeling externe veiligheid, na maatregelen' de termen 'nader beschermen' en 'adequaate overleg' gebruikt. Hierover wordt het volgende opgemerkt. Met 'nader beschermen' wordt gerefereerd aan de genoemde maatregelen in paragraaf 11.5.1. Zowel "Mr. Green Boutique Office" als "Hartelborgt" zijn bestemmingen die als (beperkt) kwetsbaar zijn aangemerkt. Hetgeen niet wegneemt dat er bij gelegenheid veel personen binnen en buiten het gebouw aanwezig zijn (incidentele topdrukke) en dat er voor die dagen een eigen regime voor windturbine 8 kan worden ingesteld. Met 'nader beschermen' wordt het stilzetten van de turbine of beperken van de oriëntatie van het rotorvlak voorgesteld. Aangezien er sprake is van een verwaarloosbaar risico, is het effect van de maatregel op 0 bepaald.

Verder is van belang op te merken dat als onderdeel van het ontwerpproces, met zowel Gasunie als TenneT afspraken zijn gemaakt om te borgen dat de alternatieven voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Daarbij is ook de uitvoeringsfase van het project besproken. Waarbij o.a. is besproken om – voorafgaand aan de daadwerkelijk start van werkzaamheden – nog een aantal zaken te toetsen. Maar dat heeft geen effect op de alternatieven zoals zij gepresenteerd zijn. In overleg met TenneT is gebleken dat risico's van WT3 voor de aanwezige hoogspanningsvoorzieningen niet weggenomen kunnen worden en dat daardoor niet voldaan kan worden aan bestaande wet- en regelgeving. De alternatieven waar een negatieve score is toegekend, betreffen alternatieven waar positie WT3 onderdeel van uitmaakt. De overige alternatieven zijn met neutraal beoordeeld.

5. Kan door de gemeente de beoogde veiligheidsnormering voor de windturbines kort toelichten? Hoe kijkt zij aan tegen de voorstellen van HVC? Zijn er randvoorwaarden die de gemeente wil hanteren? Zo ja welke?

-

Voorkeursalternatief en mitigatie

Het MER laat helder de weg zien van alternatieven met 10 turbines naar 4-6 turbines en 2 ashoogtes. In het MER is vastgesteld dat inpassing (geluid/veiligheid) niet mogelijk is zonder forse mitigerende maatregelen, daarom zijn deze als uitgangspunt meegenomen in het verdere alternatievenonderzoek en daarom niet meer beschikbaar voor verdere reductie van de (zeer) negatieve milieueffecten.⁶

6. Kan HVC toelichten waarom zij ervoor gekozen heeft in het MER geen opstellingsvariant met alleen drie turbines ten westen van de Hartelbrug te onderzoeken?⁷

Het antwoord op deze vraag begint bij de opdracht die HVC heeft gekregen en de bij deze opdracht horende voorwaarden.

HVC is verzocht om een windpark in het zoekgebied, locatie M (Brielse Maasdijk inclusief Plaatweg), van tenminste 18 MW te ontwikkelen.

Uitgaande van een vermogen van 5 tot 7 MW per turbine wordt, afhankelijk van de aanbesteding, bij drie posities (mogelijk) niet voldaan aan eis van tenminste 18 MW.

Los van het vermogen is de haalbaarheid van de opdracht c.q. het project getoetst. Dat is gebeurd aan de hand van de aspecten: technisch, financieel en ruimtelijk. Deze aspecten zijn weliswaar te onderscheiden, maar niet te scheiden.

In verband met het aspect ruimtelijk dient bijvoorbeeld rekening gehouden te worden met gezondheid en natuur en dat heeft weer invloed op de financiële haalbaarheid. Immers, het mitigeren van de

6 Bijlage D van het MER: Nota Voorkeursalternatief Windpark Brielse Maasdijk vat in tabel 1 al wel een aantal maatregelen op hoofdlijnen samen.

7 Zie ook de brief van de DCMR kenmerk 2284885_5186420, 29 september 2023.

gezondheidseffecten zorgt voor omzetsderving. Omdat bij dit project relatief veel wordt geïnvesteerd in gezondheid en natuur, wat zorgt voor een energiederving van circa acht procent, zijn om het project financieel haalbaar te maken drie turbines onvoldoende. Dit alles bij elkaar maakt dat HVC ervoor heeft gekozen om de opstellingsvariant met drie turbines ten westen van de Hartelbrug niet (nader) te onderzoeken. Deze variant zal geen haalbaar project opleveren en beantwoordt daarmee ook niet aan de (project)doelstellingen.

7. Kan HVC toelichten waarom het vervallen van WT10 als mitigerende maatregel voor landschap in/bij het VKA niet is genoemd?

Zoals bij vraag 6 reeds is toegelicht, dient het project technisch, financieel en ruimtelijk haalbaar te zijn. Er is o.a. gekeken naar de gezondheidseffecten en ruimtelijk aspecten. Omwille van deze aspecten is ervoor gekozen WT8 en WT9 te laten vervallen; WT8 vanwege een aanvullende bijdrage aan het aantal ernstig gehinderden en WT9 vanwege een te geringe afstand tot de woningen aan de Plaatweg. Rekening houdende met de financiële haalbaarheid van het project – het niet realiseren van de posities WT8 en WT9 heeft materiële impact op de business case – was, en is het noodzakelijk om positie WT10 te blijven benutten. Anders geformuleerd, er is een afweging gemaakt tussen het laten vervallen van twee posities, de financiële impact hiervan en de gevolgen voor het landschap van het handhaven van WT10.

In het kader van deze integrale afweging is rekening gehouden met de gevolgen voor het landschap aldus dat een windturbine onvermijdelijk gevolgen heeft voor het landschap, maar dat deze gevolgen al zijn verdisconteerd in de keuze voor het zoekgebied locatie M, Brielse Maasdijk inclusief Plaatweg. Het in de noordrand van Voorne-Putten gelegen gebied is juist aangewezen als dé plek voor windenergie; recreatief energielandschap met op de achtergrond industrie met hoge structuren, zodat overige gebieden gevrijwaard blijven.

Bovendien blijkt uit het stedenbouwkundige advies d.d. 18 januari 2023 van de gemeente dat het windpark, inclusief WT10, vanuit stedenbouwkundig én landschappelijk oogpunt aanvaardbaar is. In dat advies staat dat de windturbines in belangrijke mate bijdragen aan de ambitie om tot een energieneutraal Voorne-Putten te komen. Door de windturbines daar te plaatsen waar al ruis is (nabij het haven industrieel complex) wordt de impact op de kwaliteit van de leefomgeving (dichtbij en verder weg) zoveel mogelijk beperkt. Daar komt bij dat de ruimteclaim van een windturbine ten opzichte van de ruimteclaim van een zonneveld, relatief klein is. De realisatie van windturbines beperkt dus indirect de druk op de ruimte elders in de gemeente. Om deze redenen kan, aldus nog steeds het advies van de gemeente, vanuit stedenbouwkundig én landschappelijk oogpunt worden ingestemd met de realisatie van windturbines op deze plek. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt bezien is de bijbehorende "Ruimtelijke Onderbouwing Windpark Brielse Maasdijk" van voldoende kwaliteit om aan dit plan mee te werken. Het "Compensatieplan recreatie en natuur" zal randvoorwaardelijk zijn voor verdere planuitwerking.

8. Kunnen alle concrete mitigerende maatregelen (geluid, externe veiligheid, natuur, hoogwaterveiligheid etc.) die HVC al voorziet in haar voorkeursalternatief kort toegelicht worden?

Geluid: voor geluid is door HVC normstellingsvariant 3 aangevraagd, dat wil zeggen een grenswaarde van 45 dB L_{den} en 39 dB L_{night} voor woonwijken en van 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night} voor woningen in het buitengebied. Hiervoor moet door toepassing van zogenaamde 'noise mode' instellingen het geluid van windturbines WT4A en WT7 in de nachtperiode jaargemiddeld met 2 dB(A) worden gereduceerd. Aanvullend hierop wordt als mitigerende maatregel in de nachtperiode tussen 23.00 en 06.00 uur bij een wind uit zuidelijke richtingen het bronvermogen van de windturbines WT4A en WT7 beperkt tot 102 dB(A). Dat betekent een reductie van 4,1 dB(A) ten opzichte van het als uitgangspunt gehanteerd

maximale bronvermogen van 106,1 dB(A) (worst-case). Daarnaast is HVC voornemens om het geluid van WT5 in de nachtperiode zodanig te beperken dat het equivalente geluidniveau bij maximale geluidproductie 's nachts niet hoger is dan 25 dB(A) in de slaapvertrekken van De Hartelborgt. Met de Hartelborgt zijn hierover afspraken gemaakt, welke zijn vastgelegd in een overeenkomst.

Slagschaduw: om slagschaduwhinder voor omwonenden zo veel mogelijk te voorkomen is HVC voornemens om verder te gaan dan voornoemde oude landelijke normstelling en de windturbines altijd stil te zetten op momenten dat er op gevoelige objecten in de eerste lijnsbebouwing binnen een afstand van 12 maal de rotordiameter van de windturbines slagschaduw optreedt, mits zich in de door slagschaduw getroffen gevel ramen bevinden. Dezelfde stilstandsregeling wordt toegepast op de gebouwen en de luchtplaatsen van de Jeugdinrichting De Hartelborgt. Met de Hartelborgt zijn hierover afspraken gemaakt, welke zijn vastgelegd in een overeenkomst.

Natuur: er worden stilstandsvoorzieningen vanwege vleermuisslachtoffers geïmplementeerd en er wordt voorzien in een vogeldetectiesysteem voor de zeearend. Daarnaast is er in het 'Compensatieplan recreatie en natuur' afgesproken om versterking van recreatie- en natuurelementen in het hele plangebied door te voeren, voornamelijk in de omgeving van WT10.

Verlichting: er is in het Omgevingsconvenant afgesproken om transpondertechnologie toe te passen zodat lampen op de turbines niet continu branden.

Externe veiligheid: de as- en tiphoogte van WT10 is verlaagd vanwege de ligging van twee gasleidingen ten zuiden aan de overzijde van het voedingskanaal. Er zal een redundante kabelverbinding bij de Hartelkering worden gerealiseerd zodat zowel de Hartelkering als de Maeslantkering altijd kunnen sluiten. Bij ijsvorming aan de bladen zullen de turbines buiten werking worden gesteld.

Hoogwaterveiligheid: er zal een redundante kabelverbinding worden gerealiseerd ten behoeve van de Hartelkering en Maeslantkering om het achterland tegen hoogwater te beschermen. De turbinefundaties, betonnen voeten, zullen worden gerealiseerd boven het profiel van vrije ruimte zodat toekomstige dijkversterkingswerken niet worden bemoeilijkt.

9. Zijn er vanuit de gemeente, waterschap en DCMR op dit moment al/nog aandachtspunten bij de mitigatie voor de vergunningverlening? Zo ja welke?

-

Vervolg

10. Kan de gemeente een korte toelichting geven op de weigering van de voorlopige verklaring van geen bedenkingen door de raad en wat dit wel/niet betekent voor een vervolg?

-

11. Kan een kort de stand van zaken van alle procedures (Omgevingsvergunning milieu, Watervergunning, Natuurbeschermingswetvergunning) en de planning toegelicht worden?

-

12. Hebben de nieuwe normen uit de landelijke (concept)bepalingen windturbines mogelijk nog invloed op de procedure en het MER? Hoe kijken gemeente en HVC hier tegen aan?

Naar het oordeel van HVC hebben de landelijke (concept)bepalingen windturbines (hierna: 'de landelijke windturbinebepalingen') om meerdere redenen geen invloed op de procedure en het MER. Het volgende is hier van belang.

Vooraf stelt HVC vast dat landelijke windturbinebepalingen – zoals de Commissie m.e.r. zelf ook al terecht vaststelt – nog (slechts) conceptbepalingen zijn. Onduidelijk is óf, wanneer, en in welke (aangepaste) vorm de landelijke windturbinebepalingen worden vastgesteld. Vaststaat dat ten tijde van de indiening van de aanvraag om omgevingsvergunning door HVC de landelijke windturbinebepalingen nog geen geldend recht waren (en dat zijn ze nog steeds niet). Voor zover de landelijke windturbinebepalingen worden vastgesteld, zal dat – en dat staat buiten kijf – plaatsvinden ná 1 januari 2024. Die datum is van belang vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het in de Invoeringswet Omgevingswet opgenomen overgangsrecht. Uit artikel 4.3 aanhef en onder a van de Invoeringswet Omgevingswet volgt namelijk dat op een aanvraag om omgevingsvergunning die is ingediend voor 1 januari 2024 het **oude recht** daarop van toepassing blijft totdat het besluit op die aanvraag onherroepelijk wordt (zie ook AbRS 28 februari 2024, ECLI:NL:RVS:2024:827, r.o. 1). Gelet hierop waren en zijn de landelijke windturbinebepalingen niet van toepassing op de aanvraag om omgevingsvergunning van HVC.

Verder wijst HVC op het volgende.

Zoals gezegd is zijn de landelijke windturbinebepalingen (en daarmee het Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving) nog onderwerp van discussie en nog niet definitief vastgesteld, en dus aan verandering en wijziging onderhevig. De daarin voorgestelde landelijke windturbinenormen betreffen dus nog géén geldend recht waaraan getoetst kan worden.

Tussen partijen is niet in geschil – de gemeenteraad heeft dat namelijk ook onderkend – dat het voor het door HVC aangevraagde windpark voorgestelde normenkader, het strengste normenkader is dat er momenteel bestaat. Dit normenkader is een op de concrete locatie en het concrete windpark toegespitste normstelling. Een dergelijke normstelling verdient de voorkeur boven een algemene landelijke norm (waarvan nog niet duidelijk is wanneer en of deze ongewijzigd wordt vastgesteld). Aangezien er nog géén landelijke windturbinenormen van kracht zijn, hebben burgemeester en wethouders zelf projectspecifieke én locatiespecifieke normen geformuleerd. Deze normen hebben betrekking op geluid, slagschaduw, lichtschildering en externe veiligheid. Burgemeester en wethouders hebben de voorgestelde normering uitvoerig onderbouwd. Zij zijn dan ook van oordeel dat met deze normering een goed woon- en leefklimaat in de omgeving van de windturbines is geborgd. Verder wijst HVC er expliciet op dat ervoor is gekozen om geen afstandsnorm toe te passen, omdat met de extra strenge geluidsnormen **geen** afstandsnorm noodzakelijk is.

Verder is van belang dat het Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving uitgaat van eerbiedigende werking. Als er voor inwerkingtreding van de landelijke windturbinenormen voorschriften aan een omgevingsvergunning zijn verbonden die afwijken van de landelijke windturbinenormen, is in overgangsrecht voorzien, waardoor die voorschriften van toepassing blijven. HVC benadrukt nogmaals dat momenteel niet vaststaat of de landelijke windturbinenormen overeenkomstig het Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving worden vastgesteld. Gelet op de zienswijzen die zijn gericht tegen de MER die is opgesteld in het kader van het Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving – die onder meer betrekking hebben op de afstandsnorm – staat dit allesbehalve vast.

13. De Commissie heeft het MER en de bijlagen verdeeld over (60+) documenten ontvangen. Op delen van de stukken staat 'vertrouwelijk' (alles is wel 'AVG proof' gemaakt). De Commissie wijst er volledigheidshalve op dat het MER en alle bijlagen straks openbaar zullen zijn op haar website.